

TÜRK TARİHÇİLİĞİNİN TÜRKÇÜ İSMİ: NECİP ASIM YAZIKSIZ

Tekin TUNCER*

Fazilet Pınar KOCAOĞLU**

Özet

Dünyanın yeniden şekillendiği 19. yüzyılın sonunda doğan Necip Asım Bey “Türk kimdir?” sorusundan yola çıkarak Türk tarihi ve Türk dili için çok kıymetli çalışmalar yapmış bir âlimdir. Necip Asım, devleti yıkılıştan kurtarmayı amaçlayan Osmanlıcılık ve İslamcılık siyasetlerinin başarısız olmasından sonra kimsenin Türk kimliğine sığınmayı aklına getiremediği bir dönemde bunun farkına varıp Türk milliyetçiliği fikrine yönelmiştir. Necip Asım Bey Osmanlı Devletinden çok daha önceki dönemlere uzanan bir süreçte Türk milletinin var olduğunu kanıtlamaya çalışmıştır. Türk milliyetçiliği Ziya Gökalp ve Yusuf Akçura gibi isimlerle özdeşleşmişken onlardan çok daha önce benzer fikirleri öne süren Necip Asım Bey ise hak ettiği ilgiyi görmemiş ve Türk kültür hayatındaki önemli yerine rağmen bugün adeta unutulmuştur. Çalışmamız aracılığıyla bu ilim adamının Türk milliyetçiliği fikriyatı içindeki yerini ortaya koymak; hayatını ve eserlerini gün yüzüne çıkarmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Necip Asım, Türk Milliyetçiliği, 19. Yüzyıl

Turkist Name of the Turkish Historiography: Necip Asım Yazıksız

Abstract

Necip Asım, borned at the end of the 19th century when the world has been reshaped, is a scholar who makes very valuable work about Turkish history and Turkish language by starting from the question that; “Who is a Turk?”. Necip Asım, after the failures of Ottomanism and Islamic politics which aimed at saving the state from the breakdown in a period when no one could bring refuge to the Turkish identity, turned to the idea of Turkish nationalism Necip Asım tried to prove that; the Turkish nation was exist during a period much earlier than Ottoman Empire. While, the Turkish nationalism has been identified by the names like Ziya Gökalp and Yusuf Akçura, Necip Asım, who suggested similar ideas much earlier than them, could not gather interest and today despite his importance on Turkish cultural life, he is almost forgotten. By this study, finding out the importance of this scholar on Turkish nationalism idea and to discover his life and works, has been aimed.

Keywords: Necip Asım, Turkish Nationalism, 19th century

GİRİŞ

19. yüzyıl, günümüz dünyasının siyasi, iktisadi ve toplumsal temellerinin atıldığı değişme ve gelişmelerin yaşandığı bir çağ olmuştur (Sarınay, 2008:13). Bu yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde yer alan tüm milletler tarihlerini değiştirmek ve geleceklerini kurmak için önemli siyasi ve sosyal adımlar atmışlardır. 19. yüzyıl aynı zamanda fikir tarihimizin en karışık fakat en zengin dönemidir. Çünkü Osmanlı Devletinin ana çekirdeğini oluşturan Türk ulusu da ulusallaşma sürecine girmiştir. Bu dönem devlet ve milletimizin kurtulması için herkesin kurtuluş reçetesi yazdığı bir dönemdir. Fakat bu dönemin siyasi şartları, hızla değiştiği için mevcut şartları inceleyip tahlil edemediği başka şartlar ortaya çıkmıştır (Gökalp, 2012: 26).

* Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, tekintuncer@hotmail.com

** Doktora Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, f.pinarkocaoglu@mail.com

Fransız ihtilalinin Avrupa'nın siyasi ve fikri hayatında meydana getirdiği değişiklikler yavaş yavaş Osmanlı İmparatorluğu dâhilinde de hissedilmeye başlanmıştır. Bilhassa Avrupa'da gelişen milliyetçilik fikirleri ve bunun neticesi olarak ortaya çıkan milli devletler, Osmanlı imparatorluğundaki azınlıkların da istiklal kazanma arzularını kamçulamıştır.

Osmanlı Devletinde milliyetçilik fikri önce yabancı propagandası ve siyasi amaçlarla Hıristiyan unsurlar arasında yayılmaya başlamıştır. Kemal Karpat Osmanlı gayrimüslimleri arasında milliyetçilik fikirlerinin 19. yüzyılın son yıllarında çıkmasının ana nedeni olarak 19. yüzyılda Osmanlıya kapitalizmin girmesi ile yeni bir orta sınıfın ilk kez gayrimüslimler arasında ortaya çıkması olarak görür. Müslüman orta sınıflar Batının teknolojisini, sanayisini, liberal ekonomisini almaya yatkın olmasına rağmen din, geleneksel sosyal değerler ve kültür açısından bakılırsa kendi kimliklerini korumaya çalışmışlardır (Karpat, 2013:27). Sonuçta Fransız İhtilâli ile tohumlanan ve hürriyet fikriyle desteklenen milliyetçiliğin yayılması Osmanlı Devletinde ayaklanmalara yol açarak devletin bütünlüğünü tehdit etmeye başlamıştır.

İlk defa 1805 yılında Sırp isyanı çıkmış ve Rusya'nın da desteği ile özerk bir Sırbistan kurulmuştur. Sırp İsyanını Rum İsyanı takip etmiştir. Avrupalı büyük devletlerin kışkırtmalarıyla 1821 yılında Mora'da başlayan Rum isyanları 1830'da bağımsız Yunanistan'la sonlanmıştır (Sarıay, 2008: 43). Bu isyanlar Osmanlı Devletini içten ve dışarıdan zayıflatmış, yıkılmaya giden süreci başlatmıştır. Yaşanan bu sosyal ve siyasi çalkalanmalar Osmanlı Devleti'nde sırasıyla Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük akımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Ercüment Kuran; İbranilerin kendilerini Allah tarafından seçilmiş bir kavim olarak görmesine bağlayarak tarihte milliyetçiliğin ilk belirtilerinin Yahudilerde görüldüğünü ileri sürmektedir (Kuran,1999:118). Fakat milliyetçiliğin tarih sahnesine siyasi bir akım olarak çıkışı Avrupa'da milli devletlerin doğuşundan sonra olmuştur. Milli devletlerin doğuşu da bilindiği gibi Fransız İhtilali ve onu izleyen Napolyon'un askeri istila girişimleri ile meydana gelmiştir. Böylece milliyetçilik ideolojisi bütün Avrupa'ya yayılmıştır. Başka bir deyişle Fransız İhtilali ve Napolyon, Avrupa da feodal kurumları yıkarken milliyetçi düşüncenin ve buna bağlı siyasal örgütlenmenin yaygın ve etkin bir akım olmasına neden olmuştur (Şaylan, 1983: 1945).

19. yüzyılda birtakım çabalara girişilmesine rağmen Osmanlı aydın çevresinde imparatorluktan millete geçiş sürecinin başladığını görüyoruz. Bu konuda İlber Ortaylı'nın şu sözleri de dönemin şartlarını bize anlatıyor;

“Osmanlı İmparatorluğu 19. yüzyılda, artık muhtelif dil ve dinden insanların meydana getirdiği bir imparatorluk değildir. Artık milliyetçi duygular ortaya çıkmış, Osmanlı adeta kaynayan bir kazan olmuştur” (Ortaylı, 2011: 116).

18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Türk unsurun arasında ulusalcılığın doğuşundan henüz söz edilemezdi. Hızlı toprak kayıpları, azınlıkların milliyetçilik hareketleri gibi ileride daha sayılacak sebepler Türk unsura da etki etmeye başladı. Türk ulusçuluğunun ilk çarpıcı örnekleri aslen Polonyalı olan ve 1849'da Türkiye'ye iltica eden Mustafa Celaleddin Paşanın 1869'da yazdığı bir kitap *“Les Turcs Anciens et Modernes”* (Eski ve Modern Türkler) ile Ahmed Vefik Paşa'nın ilk Osmanlı parlamentosuna başkanlık ederken (1877-1878) Suriyeli

Hıristiyan mebuslara hitaben söylediği şu sözlerdir; “ *Aklınız varsa en kısa zamanda Türkçe öğrenirsiniz*”. Türkçe her zaman resmi dildi ama bunun ilk defa 1876 anayasasında belirtildiğini göreceğiz. Türk unsuru, 18. yüzyılda idari ve askeri alanda öne geçse de bunun bir ulusçu bilinç konusu olması 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyılın başında görülmektedir (Ortaylı, 2008: 82).

Osmanlı Devletindeki Türk milliyetçiliği, her bakımdan aynı dönemdeki milliyetçi akımlardan oldukça farklıdır. Genel olarak diğerleri, saldırgan ve emperyalist bir çizgi izliyorlardı. Yaşar Okuyan’a göre bizde amaç, ülke ve devleti korumak ve en önemlisi batının tasallutundan kurtulmaktır (Yetkin, 2006:134). Milay Köktürk ise ilk dönem milliyetçilerinin batının tasallutundan kurtulmanın tam aksine kendi milletinin bağımsızlığını batılılaşmakta gördüğünü söylemektedir (Köktürk, 2012:324).

Türk milliyetçiliği fikri herhangi bir millete karşı mücadele veya düşmanlık duygusuna dayanmamıştır; doğrudan doğruya kendi varlığını idrak etmek şeklinde ortaya çıkmıştır (Kösoğlu, 1999:321). Denilebilir ki Osmanlı Devleti’nden bağımsızlık fikri ile ayrılan diğer etnik unsurlar Osmanlı Devleti’ni bir parçalanma ve yıkılma sürecine götürmüşlerdir. Osmanlı Devleti Türk milliyetçiliği yapmadan evvel Osmanlılık ve İslamcılık akımları ile diğer etnik unsuru elinde tutmaya çalışmış; fakat başka çıkar yol kalmadığı ve toplumun ana unsurunu da korumak zorunda olduğu için Türk milliyetçiliği fikrine yönelmiştir. Yoksa amaç milli bir devlet kurmak değil var olan devleti korumaya ve ona yeni bir kimlik kazandırmaya çalışmaktır. Yine de bu noktada amaç elbette ırka dayalı bir milliyetçilik değildir. Ortak bir dil ve ortak bir kültür çatısı altında toplanmış bir ulus yaratmaktır. Türk milliyetçiliğinin bu özelliğini Gökalp’in şu sözleri çok güzel açıklamaktadır;

“Türkçülük, Türk milletini yükseltmek demektir. Millet, ne irki ne kavmi ne de iradi bir zümre değildir. Millet lisanca, dince, ahlakça ve bediyatça müşterek olan, yani aynı terbiyeyi almış fertlerden mürekkep bulunan bir zümredir” (Gökalp, 2012: 60) diyerek ırksal değil, toplumsal bütünleştirici bir milliyetçilik anlayışından bahseder. Osmanlı devletinde özel olarak Türkçülük adını alan milliyetçiliğe bu ad Ziya Gökalp tarafından verilmiştir.

Türk milliyetçiliği tamamen kendi varlığını koruma amaçlıdır. Parçalanmış imparatorluğun enkazından milli bir devlet çıkarma sancısı yaşanmaktadır. İçerideki bu siyasal ve toplumsal değişimlerin yanı sıra aşağıda bahsedilecek bazı gelişmeler Türk milliyetçiliğinin gelişmesine ve şekillenmesine katkı sağlamıştır.

Necip Asım Bey’in Türkçülük İçindeki Yeri

Necip Asım, 29 Aralık 1861’de Kilis’te dünyaya gelmiştir. Balhasanoğlu denen bir sipahi ailesine mensup olan Necip Asım Bey’in babası Asım Efendi annesi Gülşah Hanım’dır. Soyadı Kanunu ile Yazıksız soyadını almıştır. Aziz-Fatma kızı Hatice Neyyire Hanımla evlenmiş fakat çocuğu olmamıştır. Kendisi Fatma Ertem’in manevi babasıdır (ESA, A0047945)

Necip Asım çocukluğunu kendi ağzından şöyle anlatmıştır; *“1277 senesi Receb’inin yirminci Perşembe günü (29 Kanunievvel 1861) Kilis’te şimdi amcamın oğlu Faik Bey’in oturduğu evin eyvanlı odasında doğmuşum. Göbeğim de oraya gömülmüş. Ta ki eve bağlı bir adam olayım! Kismete bakın ki evine bağlı bir erkek oldum ise de Kilis’e maddeten bağlanıp*

kalmadım. Babamın adı Muhammed Asım, onun babası da yeniçerilerin kaldırıldığı yıllarda Kilis mütesellimi yani mutasarrıfı olan Muhammed Bey'dir. Ailece söylendiğine göre aslımız Kastamonulu imiş, sipahi tımarımız Kilis'e havale olduğundan oraya gelmişiz. Atalarımızdan birisi de ikinci Selim zamanında Basra fethinde imiş. Doğduğum günlerde evde mazanneden¹ bir ihtiyar misafir varmış, beni o adamın kucağına vermişler. Başımın sol taraf gerisinde bir et beni var. Onu görmüş "Bu memlekette büyük bir adam olacak" demiş. Eğer bu adam Kilis'te en büyük rütbeli olacak demek istemiş ise miralay oldum, yok Türk vatanını kastetmiş ise Türkiye Dârülfünûnunda müderris bulunuyorum. Ben şu buluşa hayretteyim. Her ne ise, çocuk iken ben annemin annesinin yanında Çalık Camii yakınlarında bir evde büyüdüm. Büyükannem beni kendisi okuttu. Sonra Şeyh Camiinde imamlık ve mücellitlik ve müzehhiplik eden merhum Abdurrahman Efendiye verdi. Bu hoca dünyada bir mislini daha görmediğim temiz kalpli bir zat idi. Talebesini meccanen okutur, her birisini öz çocuğu gibi severdi" (Yazıksız, 2002; 172).

Arap nüfusunun yoğun bir şekilde yaşadığı Kilis, Necip Asım Bey dünyaya geldiğinde milliyetçilik akımından çok etkilenmiştir. Araplar arasında bağımsız olma fikirleri hızla yayılmıştı. İşte bu şartlarda çocukluğunu geçiren Necip Asım'ın yaşadıkları hafızasında derin izler bırakmış, gençliğinde seçeceği yolu belirlemede büyük etki yaratmış ayrıca ailesinin mensup olduğu askeri sınıf, Sipahi Beyliği, ondaki milli duyguyu şekillendirmede etkili olmuştu.

İlk idadi (orta öğretim) tahsiline Şam'da başlayan Necip Asım'ın o zamanki ruh halini şu sözleri güzel bir şekilde ifade etmektedir; "Şam'da Arapların Türklere yan bakışı, mesela bir fincan kahveyi yerlilere beş, Türklere on paraya verişini beni düşündürdü. Demek ben orada yabancı idim. Hele sonra beni himaye eden Ahmed Bey'in terfi ile mektepten ayrılması üzerine mektebin hem Fransızca muallimi hem ders nazırı olan Şamlı Zahid Efendi'nin Fransızcadan ki çalıştığım bir ders idi. Beni döndürmeye kalkışı, biz Türklere Arapların ne gözle baktıklarını bana anlattı. Gariptir ki, bu ufacak, masum Türk çocuğunun istikbalini mahva uğraşan ve erkân-ı harp olmamasına sebep olan bu Arabi aslen Türk olan Ömer Rüşdü Paşa livalık ile İstanbul'da Teftiş Askeri Komisyon-ı Âlisine getirmişti. Şamlıların bize karşı muameleleri gücüme gitti. O zaman hitabette kullanılan yabancı kelimelerden nefrete başladım. Hatta sınıf arkadaşım Nafi Efendiye Kilis lehçesiyle bir davetname yazmıştım. Şam'da barınamayacağımı anladım. Oh! Cennet bu idi. Kazım Paşa'nın dediği gibi: Şam'dan çıktığım akşam derim Şâm-ı şerif!" (Yazıksız, 2002; 172).

Suriye'de Arapların Türklere karşı takındığı bu kötü tavır gibi Necip Asım'ı etkileyen bir olay daha vardır. Asım, ilk gençliğinde hizmetçisine "Ben Türk'üm" dediği vakit hizmetçisi ona: "estağfurullah, siz Osmanlısınız beyim" dermiş (Anonim, 2002:600). Şam'da okurken Türk olduğu için kötü muamele gören Necip Asım'ın, evindeki hizmetçisinin ise onu yüceltmek için 'siz Türk değil Osmanlısınız' demesi onun erken yaşlarda kendi kimliğinin ne olduğunu aramasına sebep olmuş ve böylece bir Türklük bilincinin uyanmasını sağlamıştır. Şam'da yaşanan bu olay Arap halkının artık başlarında bir Osmanlı değil bir Türk devleti gördüğünü, kendilerini Osmanlı gibi hissetmediğini, ayrıca İslamiyet'in onu Türklerle bir arada tutmaya yetmeyeceğini göstermesi açısından çok önemlidir. Kısaca Osmanlıcılıktan sonra İslamcılık politikasının da nasıl beyhude bir çaba olduğunu bize göstermiştir (Uçman, 2006:493).

¹ Mazanne kelimesi halkın önde gelenlerinden anlamında kullanılmıştır.

Yaşadığı bu olaylar üzerine Şam'da durmak istemeyen Necip Asım'ın kaydı bir süre sonra İstanbul'a, Kuleli Askeri İdadisine alınmıştır. Okuldayken izin gününü dahi boş geçirmeyerek Hoca Tahsin Efendiden usul tarihi ve felsefe dersleri almıştır. 1879'da Harbiye-i Şahanede (Mektebi Harbiye) iki yıllık eğitimden sonra 1881'de mülazimi sani (teğmen) rütbesiyle mezun olmuştur (Uçman, 2006: 493; Eren, 1977: 170).

Akçura, Necip Asım ile ilgili bize şu bilgileri vermektedir; *“Necip Asım Bey'in fikirlerinin oluşumunda elbette sadece çocukluğunu geçirdiği ortamın etkisi yoktur. Bunun yanında gençliğinde tanıştığı ya da eserlerini okuyup etkilendiği kişilerde vardır. Necip Asım Bey İstanbul Kuleli İdadisine geldiği vakit Ahmet Mithat Efendi ile tanıştı. Kendisi Harbiye mektebinin son sınıflarında bulunurken “Tercüman-ı Hakikate” yazılar vermeye başlamıştı. Onunla Ahmet Mithat'ın münasebeti gün geçtikçe sıklaşıp, samimileşti. Artık her gece Beykoz'daki yalıda buluşup konuşuyorlardı. Ahmet Mithat genç zabite matbuat âleminin zevklerini aşıyor, o da ona Türklük sevgisini aşıyordu. 1897 senelerinde sıkça gittiği Ahmet Mithat Efendi'nin yalısında daha sonra Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin soyundan gelen ve Türkçülük hareketlerinde ayrılmaz arkadaşı olan Veled Çelebi (Kara, 2001: 503-505) ile tanışan Necip Asım Bey, Mithat Efendi'yi de Veled Çelebi'yi de kendisinin Türkçü ettiğine inanır”* (Akçura, 1981:102).

Necip Asım Bey Türk'ün Osmanlılık kalıbında kaybolduğu bu devirde “Türküm” diyebilmiş ve bu yurdun Türk yurdu olduğunu söyleyebilmiştir. Necip Asım üzerinde büyük etkisi olmuş diğer kişiler ise; Necip Asım'ın en yakın dostları Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'dı. Özellikle Tanrıöver'le çok yakın dosttu. Onu haftanın birkaç gününde Necip Asım Bey'in Moda'daki evinde görmek mümkündü (Anonim, 2002:600).

Türkçü aydınlar birbirlerine Türklük sevgisini aşılayıp Türk milletine hak ettiği değeri geri kazandırmaya çalışırken diğer yandan Türk adı ile ilgili olumsuz söylemleri değiştirmeye çalıştılar. Örneğin insanlar arasında ‘Türk’ hakaret için kullanılan bir kelime halini almıştı. Bunlar Türk kelimesinde vav harfi bulunmamasından dolayı Türk değil “etrak” şeklinde okuyup etrâk-ı bî idrâk (idraksiz, anlayışsız Türkler) diyorlardı. Necip Asım Bey bu sebeple Türk kelimesine ‘vav’ harfi ekleyerek kelimeyi yazmaya başladı. Necip Asım Bey bunu şu şekilde anlatır; *“Halk nazarında yaptığım en iyi şey Türk kelimesini vav ile yazışım oldu. Niçin böyle yazıyorsun, diye sordukları zaman “etrâk-i bî idrak” yazılmasın diye cevap veriyordum. Bana bundan dolayı vav'lı Türk dediler. O zamana kadar Türk o kadar hakir idi ki aslen Türk olanlar bile Türk'üm diyemezdi. Hatta ilmi Türkçülerimizin ilki olan Ahmed Vefik Paşa Türk kelimesini tasvir ederken kaba, rüstai der”* (Akçura,2009:74).

Türk kelimesini ‘vav’ ile ilk kez kendisinin yazdığını söyleyen bir diğer vav'lı Türk Veled Çelebi ise hatıralarında şunları söylüyor *“İlk defa Türk lafzını vav ile ben yazdım. Babıali caddesinde adım, vav'lı Türk oldu. Üdeba benimle alay ederlerdi. Türkçülük davasını ilk kuranlardan biri oldum, bununla iftihar ederim”* (İzbudak, 1946:69).

Necip Asım Bey ve Veled Çelebi kasıtlı olarak etrak-ı bî idrak yani anlayışsız Türkler manasında kullanılmasın diye kelimeye vav harfi ekliyor. Bu da onlarda oluşan Türklük şuurunu ortaya koyuyor. Bu vav meselesini ilk defa kimin ortaya attığı kesin olarak bilinmemekte fakat her ikisi de vav'lı Türk olarak Türk düşünce tarihinde yerlerini

almışlardır. Muhakkak olan şudur: bu iki “vav’lı Türkler” Abdülhamid devrinin en tanınmış Türkçüleri idi (Akçura, 1981: 102)

Türklerin tarih kökenleri ve medeniyete hizmetlerini gün ışığına çıkarmaya çalışan Necip Asım’ın Türklük bilinci Avrupalı yabancı ilim adamlarının ve Türkiye dışından gelen Türk aydınların çalışmalarından beslenmiştir. Daha önce bahsi geçen Batıdaki Türkoloji çalışmaları onun bu yolda ufkunu açmıştır. Kendisi kitaplarının çevirisini yaptığı Leon Cahun’dan derinden etkilenmiştir (Akçura, 1981: 28-30).

Necip Asım Bey’in Tarihçiliği

I. ve II. Meşrutiyet Dönemleri ile modern tarih anlayışına dönüşmeye başlayan tarih anlayışı bir yandan geleneksel Osmanlı tarihçiliğinin, diğer yandan ülkenin içinde bulunduğu koşulların etkileriyle şekillenmiştir. Bu süre boyunca Osmanlı tarihçileri Batılı yaklaşımları izleyip, Osmanlı tarihçiliğine modern tarihçiliği tanıtmaya çalışmışlardır. Batılılar, Rönesans Dönemi’nden itibaren hümanist bir tarih anlayışı çizgisinde bulunmuş ve tarih felsefesini yakından izlemişlerdir. Osmanlılar ise, Batılı anlamda tarihsel düşünceyi yakından tanımamış ve tarih anlayışında teolojik bir tarih anlayışı içinde bulunmuşlardır. Osmanlıların modern tarih anlayışı ile tanışmaları ve bu ölçütlerde tarihî eserler yazmaya başlamaları 1908’den sonra olmuştur. Türkiye’de modern tarih yazımı ve tarih anlayışı da aynı dönemde oluşum sürecine girmiştir (Oral, 2002: 7). Necip Asım tarih çalışmalarında Batı yöntemini Türkiye’de ilk kullanan tarihçidir. Yusuf Akçura’ya göre “*Bütün Türkler arasında eski Türk lisaniyle eski Türk harflerine müstakil Türk tarihine Türklerin dikkat bakışlarını açık bir surette ilk çeken Türk Necip Asımdır*” (Akçura, 2009: 376).

19. yüzyılın sonlarında Türkiye’de tarih anlayışı, kısmen romantik kısmen de hikâyeci bir zemine oturmuştur. Türklerin kökenleri, dünya medeniyetine katkıları, dünya tarihi içindeki konumları üzerinde durulmuş, milli bir tarih bilinci oluşturulmaya çalışılmıştır. Necip Asım’ın tarih anlayışı dönemin şartlarının bir sonucu olarak şekillenmiştir. Necip Asım 19. yüzyılın son çeyreğinde hıza yetişilemeyen tüm o karmaşık olaylara tanıklık etmiştir. Zor koşulların hâkim olduğu bu dönemde Osmanlı aydını sorunlara önce kültürel bir bakış açısıyla yaklaşmış, bu yaklaşım giderek siyasal bir boyut kazanmıştır. Böyle bir ortamda Necip Asım da tarih konusuna eğilmiştir. Necip Asım, tarihin günümüze ışık tuttuğunu, önümüzü görmemizi sağladığını ve bize rehberlik ettiğini belirterek, tarihçinin olayları bozmadan olduğu gibi yansıtması gerektiğine hükmetmiştir. Bütünsel bir tarih anlayışını savunan Necip Asım, bu konuda şunları söylemişti:

“Hadiselerin bir nazarla esbab netayicini arayıp bulmak, tahkik ve tetkik ile bitaraf kariyenin mutalaasına arz etmek her safhasını ayrı ayrı tahlil teşhis eylemek bir hadiseyi faal ve alakadarlarının tarzı takririne ve zamanı zuhuruna ve muasırlarını canlandırıp söyletmek lazımdır” (Yazıksız, Arif,1919: 1-5).

Necip Asım’a göre tarihi olaylar bütün yönleriyle ele alınmalı ve geniş bir çerçevede değerlendirilmelidir. Bu bağlamda onun öne sürdüğü tarih anlayışı modern tarih anlayışının ipuçlarını vermektedir. Asım, tarihin ibretlik derslerle dolu olduğunu, ondan istifade etmek gerektiğini belirterek geleneksel Osmanlı tarih yazarlarının eserlerini ve üsluplarını da tenkit ederek, bunların birer edebi eser mahiyetinde olabileceğini ileri sürmüştür (Yazıksız, Arif, 1919: 1).

Necip Asım'a göre Türkler yaşadıkları yerlerde daima komşularının sürekli hücumlarına maruz kalmışlardır. Bu yüzden savaşlarla yoğrulmuşlar ve daima muzaffer olmuşlardır. Ancak barış zamanında atlarından indikten sonra hızlı bir şekilde yerleşik hayata geçmişlerdir. Ayrıca Türkler barışçı kavimlerdir. Orta çağlarda Avrupa ve Batı Asya'ya yapılan çeşitli Moğol İstilalarıyla doğan menfi görüşün, Türklerin barışsever ve yapıcı olduğu fikriyle değiştirilmesi gerekmektedir. Bu çok önemli bir husustur. Çünkü Avrupalılar Türkleri kaba yıkıcı olarak görmektedirler. Bu durum Türklerle Moğolların zaman zaman birlikte devlet kurmalarından ileri gelmektedir. Aslında burada suçlanan Moğollardır (Kushner,1970: 73). Moğolların başarılarını kısmen İslam medeniyetini kabul etmelerine ve özellikle Türk kültürüyle karışmalarına bağlayan Necip Asım, Türk ve İslam kültüründen uzaklaşmış Moğolların ise zamanla Türk-İslam Medeniyetine büyük zararlar verdiklerini de belirtmektedir (Yazıksız, 2001a: 201-204).

Necip Asım, tarihi olayların sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi yönleriyle araştırılması gerektiğini öne sürmüştür. Bu anlamda Necip Asım'ın tarih görüşü geleneksel Osmanlı tarih yazıcılığını aşmış modern tarih yazıcılığına geçmiştir denilebilir. O, Batılı anlamdaki tarih yazıcılığını Türkiye'ye taşıyan aydınlarımızdandır. Eserleri de bunun ilk örnekleridir. Necip Asım bütünsel tarih anlayışı çerçevesinde, Osmanlı ve İslam Tarihi dışında İslam Öncesi Türk Tarihi'nin de bütün yönleriyle araştırılıp incelenmesi gerektiği üzerinde önemle durmuştur. Osmanlı Tarihi'ni Türk tarihinin bir parçası olarak gören bir tarih anlayışının da öncülerindedir (Yazıksız, Arif, 1919: 2-3).

19. yüzyılda Batıdaki Türkoloji çalışmaları, Osmanlı Devleti içerisindeki azınlık isyanları ve milliyetçilik fikrinin gelişmesi Necip Asım'ın tarihe bakış açısını milli bir tarih anlayışı ortaya koyma yönünde etkilemiştir. Asım'a göre, Türk milleti zengin bir tarihi mirasa sahiptir. Ancak bunun farkında değildir. Onun öncelikle hedefi Türkleri kendi tarihleri konusunda bilinçlendirmektir. Asım, batılı yazarların Türkler hakkında yanlış ve önyargılı düşünceler beslediklerini öne sürerek şunları söylemiştir:

“Etrâk-ı bî-idrak” falan diye koca bir milleti tezyif etmekten utanmayan ve münevver diye geçinenlerin gazezlerini red ile Milli tarihimizi yine onların eserleriyle ispat edeceğiz” (Yazıksız, Arif, 1919:5).

Necip Asım'ın Türk Kültür ve Medeniyetini ortaya çıkarmak ve Türklere anlatmak amacıyla olduğu görülmektedir. Milli bilincin uyanmasında tarih, en önemli etkenlerden biridir. Çünkü tarih bir milletin hafızasıdır. Bu hafızayı canlı tutmak milli bilincin sürekliliğini sağlar. Necip Asım eserleriyle bunu gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Osmanlılık düşünce iklimi içinde Türklük ruhunun hemen hemen kaybolmak tehlikesi geçirdiği günlerde, Necip Asım ve arkadaşlarının millî ruhun canlanması için gösterdiği gayretler, dil ve tarihimize karşı ilgi ve sevgi uyandırmak maksadıyla yaptıkları çalışmalar günümüzde minnetle anılacak büyük hizmetlerdir. Osmanlı İmparatorluğu camiasındaki unsurlarda, Milliyetçilik hareketleri çok önce uyanmıştı. Türkler arasında milliyetçilik fikir ve cereyanının kuvvetlenmesinde ise Asım ve arkadaşları unutulmaz emekler sarf etmişler ve bunlar daha sonraları büyük bir fikir hareketi ve şuurlu bir ülkü haline gelen Türk milliyetçiliğinin mücahidi ve öncüsü olmuşlardır (Timurtaş, 1960: 46-48).

Türk Dili Dergisi'ndeki makalesinde Agop Dilaçar, Necip Asım'ın Türkoloji alanında kendi kendisini yetiştirmiş bir ilim adamı olduğunu, Dârülfünûn'da Türkoloji kürsüsünü kurduğunu, Türk Dili Tarihi kürsüsünün de ilk profesörü olduğuna değinerek Türkçülük davasına büyük hizmetlerde bulunduğunu belirtmiştir (Dilaçar, 1969: 805-807).

Necip Asım'ın Fransızca, Arapça, Uygurca ve Çağatay dillerine olan hâkimiyeti onun tarih konusunda ilk elden kaynaklara ve devrinin bilimsel çalışmalarına ulaşmasında ve bunları değerlendirmesinde önemli bir etken olmuştur.

Osmanlı Devletinin İslamcılık ve Osmanlıcılık düşüncesinin hâkim olduğu bir dönemde Necip Asım, Türk Milli Kültürüne önem vermiş, Türklerin tarihte büyük medeniyetler kurduğunu, medeniyetler arasında köprü vazifesi gördüğü fikrini savunarak milli bir tarih anlayışının temellerini atmıştır.

Enver Behnan Şapolyo, Ülkü Dergisi'ndeki yazısında ölümünden bir yıl sonra Necip Asım hakkında şunları söylemiştir:

“Türk tefekkür tarihimizde bir varlık olan Necip Asım, Türkçülük ve dil hareketlerinde ilk defa çalışanlardan bir üstaddı. Çok okumuştı, üstaddı, Türkçü idi. Ölüm onu da 1935 Birinci kanun 12 Perşembe günü aramızdan alıp gitti. Her büyük ölü gibi onun da maddi kısmı toprak olmağa bırakıldı. Fakat manevi verimi Türkçülük tarihimizde yasayacaktır” (Şapolyo, 1936:341-342).

Necip Asım Bey'in Meslek Yaşamı

1863 yılında kurulan Dârülfünûn çeşitli sebeplerle dört kez açılıp kapatılmış son olarak son olarak 1900 yılında “Dârülfünûn-ı Şahane” olarak açılmış ve çeşitli değişimler geçirmişse de varlığını kesintisiz sürdürmüş ve günümüzdeki İstanbul Üniversitesi olarak varlığını devam ettirmektedir. Dârülfünûn teolojik referanslardan sıyrılıp seküler bir çizgide ilerlemiştir. Tanzimat Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin geri kalmışlığının en büyük sebeplerinden biri olan eğitim sistemi medreselerin baskısından kurtarılmaya ve Dârülfünûn ile düzeltilmeye çalışılmıştır. Bu dönemde, uzman öğretim üyesi bulunması konusunda büyük zorlukla karşılaşan Dârülfünûn da bu açığın çeşitli şekillerde kapatılmasına çalışılmıştır. Öğretim üyeleri konusunda başvuru bir başka yol, dönemin meşhur edebiyat ve fikir adamlarının Dârülfünûn'da ders vermelerinin sağlanmasıdır. Bu sayede Dârülfünûn'da dönemin önde gelen isimlerinin oluşturduğu yüksek seviyeli bir öğretim üyesi profili ortaya çıkmıştır. 1908-1909 ders yılında edebiyat dersi veren hocalar kültürel hayatın önde gelen isimleridir. Türk dili hakkındaki eserlerinden dolayı 1892 Chicago Sergisi'nden bir madalya ve bir şahadetname alan, 1895'te Paris'teki Societe Asiatique (Fransız Şarkiyat Cemiyeti) azalığına seçilen Necip Asım Bey, 1908 den sonra Dârülfünûn'da Türk Tarihi ve Türk Dili Tarihi dersleri vermiştir (İhsanoğlu,2010: 396-397). Necip Asım Türk Dili Tarihi kürsüsünün ilk profesörü sayılır. Türkoloji alanında kendi kendini yetiştirmiş bir kişidir. Türkoloji'nin Dârülfünûn'da kurucusudur. Birinci Dünya Harbi sırasında İstanbul Dârülfünûnunda görevlendirilmiş olan Alman tarihçi ve Türkolog Prof. Friedrich Giese ile Alman Edebiyatçı Semitist Prof. Gotthelf Bergstrasser Necip Asım'ı Türkoloji konusunda desteklemişlerdir (Dilaçar, 1969: 807).

Necip Asım Bey Türk Dili Tarihi (Türk Lisaniyatı Tarihi) derslerini 1927 yılına kadar okutmuş ve derslerinde Türk dilinin tarihini, Orhun Kitabelerini ve çeşitli Türk lehçelerini (Uygurca, Çağatay lehçesi, Kıpçak lehçesi, eski Osmanlı lehçesi gibi) işlemiştir. Dârülfünûn'da Necip Asım Bey tarafından okutulan derslerin bir tanesi de İlm-i El sine dersi olmuştur. 1912 senesinde Edebiyat-ı Arabiye ve Fari siye'den biri mecburi seçmeli olmuştur. El sine kısmında ise Fransızca, Almanca ve Rusça dersleri okutulmuş ve talebe bu dört lisandan yalnız birini seçmeye mecbur tutulmuştur. 1900-1909 yılları arasında Necip Asım Bey Halil Edhem Bey ile beraber seçmeli Arkeoloji dersini de okutmuştur. Ayrıca 1918-1919 öğretim yılında Tarih şubesinde Türk Tarihi derslerini Necip Asım Bey vermiştir (İhsanoğlu, 2010: 406).

1918 Mondros Mütarekesi'nden sonra Alman profesörlerin memleketlerine dönmeleri ve İstanbul'un İtilaf devletleri tarafından işgali, Dârülfünûn binasının işgal askerlerine tahsisi ile başlayan süreçte Maarif Nazırı Ali Kemal Bey tarafından Dârülfünûn'da bir tasfiye başlatılmıştır (Dölen, 1985: 538). Tasfiye bazı bilimsel nedenler ileri sürülerek yapılmış olsa da asıl amaç İttihat ve Terakki yanlılarını Dârülfünûn'dan uzaklaştırmaktır. Tasfiye bazı kürsülerin ve kadroların ilgası yolu ile yapılmıştır. Tasfiye sırasında Edebiyat Fakültesi Müderrisi Necip Asım Bey de bir süreliğine de olsa açığa alınanlar arasındadır (Dölen, 1985: 535).

Büyük Taarruz'un ardından 19 Eylül 1922 tarihinde toplanan Dârülfünûn Edebiyat Fakültesi Meclis-i Müderrisinin de Edebiyat Fakültesi öğrencileri tarafından verilen dilekçe gündeme alınmış ve bu doğrultuda Müderris Yahya Kemal Beyatlı Bey Başkumandan Mustafa Kemal Paşa'ya fahri müderrislik verilmesi konusunda teklifte bulunmuş ve bu teklif kabul edilmiştir.

Karar Edebiyat Medresesi Reisi Necip Asım Bey tarafından bir telgraf ile "Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başkumandan Müşir Gazi Mustafa Kemal Paşa hazretlerine" bildirilmiştir. Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın Bursa'dan 26 Ekim 1922 de bu telgrafa verdiği "*Türk harsının mihrakı olan Fakülteniz fahri müderrisliğine intihabımdan dolayı Meclisinize teşekkür ederim. Eminim ki milli istiklalimizi ilim sahasında Fakülteniz ikmal edecektir. Bu şerefli tekâmülün husulünü deruhte eden heyetiniz arasında bulunmak bence ba'is-i iftihadır.*" şeklindeki cevap Edebiyat Medresesi Meclis-i Müderrisini'nin 23 Teşrin-i sani 1338 [23 Kasım 1922] tarihli toplantısında okunmuştur. Hazırlanan fahri müderrislik beratı Edebiyat Medresesi müderrislerinden Necip Asım Bey'in başkanlığında İsmail Hakkı İzmirli ve Şemseddin Günaltay beylerden oluşan bir heyet tarafından 23 Haziran 1923 günü Ankara'da kendisine sunulmuştur. Necip Asım beyin bu heyetin başkanlığında bulunmuş olma sebebi Atatürk'ün öğretmenliğini yapmış olmasıdır. Bu sırada Mustafa Kemal kendisinin mektep sıralarından beri tarihi çok sevdiğini, bu nedenle fahri müderrisliğinin, edebiyattan ziyade tarihe ait olmasının daha münasip olacağını söylemiş ve heyet de Edebiyat Medresesi'nin edebiyat, tarih, felsefe, içtimaiyat ve coğrafya şubelerinden oluştuğunu belirterek bu hususun gerçekleşmiş olduğunu belirtmiştir (Aslanapa,1983: 1-2; Arslan, 2004: 13-24).

Necip Asım Bey Dârülfünûn'da Türkoloji'nin kurucusu olmuş, Mustafa Kemal Atatürk gibi kıymetli öğrenciler yetiştirmiş ve bu vatanın kurtarılması için çareyi milliyetçilikte bularak öğrencilerini de bu hizmet için yetiştirmiş gerçek bir vatanseverdir. Albay rütbesinden 24 Aralık 1913'te emekli olan Necip Asım tüm çalışmalarını Türk Tarihi ve Türk Dili üzerinde

yoğunlaştırmıştır. Necip Asım, Türk tarihinin kaynaklarına yönelmiştir. İkdâm'da 1908'den sonra "Türk Yurdu", "Bilgi" ve "Edebiyat Fakültesi Mecmuasında" makaleleri yayımlanmıştır. "Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası" yazarları arasında yer almıştır. Dârülfünûn'da Türk Tarihi ve Türk Dili Tarihi okutmuştur. Türk dili ve lehçeleri üzerinde yeni araştırma ve tercüme yapmıştır. Binden fazla makale ve incelemesi olduğu bilinmektedir.

Üniversitede profesörlük (Dârülfünûn'da Müderrislik) yaptığı sırada TBMM III. Dönem seçimlerine katılmıştır. Yapılan seçimde 635 oyla Erzurum'dan milletvekili seçilmiştir. 12 Ekim 1927'de mazbatasını alıp 1 Kasım'da Meclise katılmıştır. 14 Kasım 1927'de mazbatasını onaylanmıştır. Seçim Mazbatalarını İnceleme Komisyonunda çalışmıştır. Kâğıt paranın kıymetinin artırılması hakkında kanun teklifi, Genel Kurulda on değişik konuda konuşması vardır².

Necip Asım Bey milletvekilliği sırasında Türkiye'de daha kurumsal ve daha bilimsel bir üniversite için mücadele vermiştir. 1932 yılı Bütçe Görüşmelerinde söz alan milletvekili Necip Asım Bey Dârülfünûn müderrislerinin Dârülfünûn'da yetişmesi gerektiğini, geçmişte buna uyulmadığını, ancak başarısız olan hocaların çekilmesi sonucunda iyi bir öğretim kadrosunun oluştuğunu belirttikten sonra eskiden fakülte müdürlerinin devlet tarafından atandığını, fakülte reisleriyle Dârülfünûn Emininin seçim yoluyla belirlenmesine başlandıktan sonra herkesin bu mevkilere göz diktiğini söylemiştir. Bu konuda çok olayların olduğunu, bilgili, tecrübeli yaşlı kişiler yanında en küçük hocalara bile müderris unvanı verildiğini, oy almak için birçok işler yapıldığını söyleyen Asım Bey çocuk yaştakilerin reis olduğunu, saç ağarmış kişilerin bunak denilerek geriye atılmasının doğru olmadığını söylemiş ve 15 öğrencili İlahiyat Fakültesinin kapatılmasını istemiştir (Dölen, 1985: 91).

Diyebiliriz ki Necip Asım Bey milletvekilliği sırasında da Dârülfünûn'dan kopamamıştır. Bilimin yanında yer almış, Dârülfünûn'da laik eğitimi benimsemiştir. Zatürreye tutulan Necip Asım Yazıksız 74 yaşında 13 Aralık 1935'de ölmüş, o çok sevdiği gençliğin elleri üzerinde Moda ve Kadıköy halkının gözyaşları arasında İçerenköydeki Sahrayıcedit Mezarlığına defnedilmiştir.

Eserleri

Necip Asım Bey Türkçülüğün tarihi yazılacağı vakit şüphesiz ki burada en mühim yeri alacaklardan bir tanesidir. Kendisi henüz öğrenciyken dergi ve gazetelere yazmaya başlamış ve Türk dünyasına bini aşkın makale ve sayısı henüz belirlenemeyen pek çok tarih ve dil kitabı kazandırmıştır. Henüz öğrencilik yıllarında Ahmet Cevdet'in "Türk Gazetesidir" başlığıyla çıkarmaya başladığı o dönemde Türkçülüğün yayın organı olan İkdâm Gazetesinde Türk Tarihi, Türk Dili ve Kültürü üzerine yazılar yazmaya başlamış ve Türklüğün pek ilgi görmediği bir dönemde Necip Asım Türkçülük hareketinin fikrî altyapısını hazırlamıştır. Necip Asım Bey'in ölümünden sonra Türk Yurdu dergisinde çıkan makalede İkdâm Gazetesini Türkçülük organı haline getirenin Necip Asım Bey olduğu iddia edilmiştir

² Türkiye Büyük Millet Meclisi 3. Dönem Tutanakları Cilt 2, Birleşim 37, sayfa 35 / Cilt 4, Birleşim 78, sayfa 205 / Cilt 12, Birleşim 66, sayfa 45 / Cilt 2, Birleşim 30, sayfa 38 / Cilt 24, Birleşim 22, sayfa 41; 4. Dönem Tutanakları Cilt 8, Birleşim 52, sayfa 271 / Cilt 8, Birleşim 54, sayfa 342 / Cilt 2, Birleşim 11, sayfa 53 / Cilt 3, Birleşim 22, sayfa 22 / 5. Dönem Tutanakları Cilt 1, Birleşim 1, sayfa 2

(Anonim, 1955: 601). Aynı dönemde “Malumat” , “Mekteb”, “Servet-i Fünun” gibi dergilerde aynı doğrultuda yazılar yazmıştır.

Necip Asım, en verimli çalışmalarını 1908’den sonra ortaya koymuştur. Bu döneme kadarki birikimini Türk Tarihi ve Türk Dili üzerinde yoğunlaştıran Necip Asım II. Meşrutiyet’in ilanından sonra birçok dergide bu konularda önemli yazılar kaleme almıştır. II. Meşrutiyet’in ilanından sonra “Türk Derneği” kurucuları arasında yer almış, ardından derneğin başkanlığına getirilmiştir. Aynı yıllarda “Türk Yurdu”, “Bilgi Mecmuası”, “Anadolu Mecmuası”, “İctihad”, “Dârülfünûn Edebiyat Fakültesi Mecmuası”, “Milli Tettebbular Mecmuası” ile “Türk Tarihi Encümeni Mecmuasında” Türk Dili Tarihi ve Türk Tarihi konularında makaleler yazmıştır. Bu bölümde yazarın kitaplarının ve makalelerinin bir kısmı hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Necip Asım, eserlerinde Türklerin tarihi kökenleri, diğer medeniyetlere katkısını, Türk tarihinin gelişim sürecini, İslam öncesi ve sonrası Türk tarihini bütüncül bir bakış açısıyla yerli ve yabancı kaynaklara dayanarak açıklamaya çalışmıştır. Necip Asım’ın tarih konusundaki eserleri Türk Tarihi konusundaki çalışmalara kaynaklık etmesi bakımından önemlidir. Türk tarihi açısından kıymetli eserlerinden bir kaçına değinmek gerekirse; “Türk Tarihi” adlı çalışma bunların başında gelir. Necip Asım Türkiye’de Türk Tarihi üzerine ilk çalışan kişidir. O gün için düşünürsek Türkoloji sahasında ulusal tarihimizi bize ilk yazan ve tanıtan olmak itibarıyla mühim bir değeri olduğunu kabul etmek gerekir. “Mekteplerimizde ve bütün tarihi eserlerimizde tarihimizin Osmanoğulları ile başlatıldığı bir devirde onun bu eserini çıkardığını görmek gerekir (Orkun, 1977: 380)”. Necip Asım, kitabını yazmak için bir kütüphane dolduracak kadar eserden yararlandığını belirtmiştir. Ancak bunların içinde Leon Cahun’un “Introduction a l’histoire de Asie, Les Turces et les Mongles” (Asya Tarihine Giriş, Türkler ve Moğollar) adlı eserin ayrı bir yeri olduğunu, bu eserden çok faydalandığını, hatta birebir çevirdiğini de beyan ederek Leon Cahun’a teşekkür etmiştir. Mustafa Oral’a göre Necip Asım bu çalışmasında Batılı anlamda bir tarih anlayışını yansıtan ilk Türk tarihçisi olarak değerlendirilebilir. Bütüncül bir tarih anlayışı çerçevesinde ele alınan bu eser, Türkçü tarih anlayışının da ilk örneklerindedir. Günümüz modern tarih anlayışı açısından değerlendirildiğinde eser bu anlayışı tam olarak yansıtmasa da dönemin tarihe bakış açısında önemli bir çığır açmış ve olumlu tepkiler almıştır (Oral, 2002: 47-49).

Necip Asım Tarih-i Osmani Encümeni üyesi sıfatı ile Türk Tarihi alanında incelemeler yapmış ve büyük bir eserin birinci cildi olarak, Mehmed Arif ile birlikte Osmanlılardan önceki Türk tarihini içine alan “Osmanlı Tarihi I” adlı eseri ortaya koymuştur (Dilaçar, 1960: 806). Eserde Osmanlı tarihine bir zemin hazırlamak için Oğuz Kağan’la başlayıp Osmanlıya dek gelen tüm Türk devletleri hakkında bilgi veren Necip Asım Bey Osmanlı Devleti’ni Türk tarihinin bir parçası olarak görmüştür ve Osmanlıyı bir Türk Devleti kabul etmiştir. Necip Asım bu eserde Osmanlı Devleti’nin klasik anlamda kuruluşuna kadar Bizans, Ortadoğu ve Orta Asya Tarihini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaya çalışmıştır. Necip Asım kitabın giriş bölümünde kısaca tarihin anlamı ve önemi üzerinde durmuştur. Tarihi olayların günümüze ışık tuttuğunu, geleceğe ilişkin rehberlik ettiğini belirterek, tarihçinin olayları olduğu gibi yansıtmaya gerektiğine hükmetmiştir. Tarihte ilim ve medeniyete hizmet edenlerin ayrı bir yeri olduğunu belirtmiştir. Ona göre tarih ibretlik derslerle doludur, ondan istifade etmek gerekir. Osmanlı tarih yazarlarının eserlerini ve

üsluplarını da tenkit eden Necip Asım bunların ancak edebi birer eser mahiyetinde olabileceğini vurgulamıştır.

Necip Asım; “Bir Aylık Neşriyat, Moğolların Türklüğü Meselesi” (Yazıksız, 2001b), bu makalesinde de Necip Asım Doktor Rıza Nur’un yazdığı “Türk Tarihi” adlı kitabının ikinci cildinin bir tenkidini yapmıştır. Özellikle Rıza Nur’un Moğollarla Türklerin bir millet olduğuna dair görüşlerini, delillerle çürütmeye çalışmış, Moğolların Türk Medeniyetinin gelişmesindeki en büyük engel olduğunu vurgulamıştır. Moğollarla Türklerin ayrı ırklar olduğunu ileri süren Necip Asım, buna delil olarak Moğolların simalarının ve dillerinin bize benzemediğini ve devleti teşkil edenin Moğol milleti olduğunu gösterir.

Necip Asım; “Türklük ve Türkçülük İzleri” makalesinde Reşit Saffet Bey’in “Türklük ve Türkçülük İzleri” adlı eserini tanıtmış ve eser hakkındaki görüşlerini dile getirmiştir ve şu sözlerle Türk gençlerine tavsiyelerde bulunmuştur; “*Reşit Saffet Beyefendinin şu eserini takdim etmeden maksadım bunu dikkatle okumaktan ibaret değildir. Bunda bir diğer arzum daha vardır ki o da gençlerimizi Macarca ve Fince tahsiline teşviktir. Bu diller hem medeni bir dil hem de bizim için pek faydalı kitaplara maliktir. Vakıa görüp anladığıma göre bizim gençlerimiz hatta Türkçülük ilmine de benim arzu ettiğim kadar rağbet göstermiyorlar. Dârülfünûn’daki dersime Macaristan’dan Almanya’dan Rusya’dan pek çok talebe gelirken, gençlerimiz bize umduğumuz iltifatı göstermiyorlardı. Gençlerimiz şunu bilmeli ki, Türkiyat ilmi Macaristan ve Finlandiya’da o kadar para getirecek bir marifet değildir. Bunu tahsil eden bir hayli talebe sırf bir milli gayret ve merakın şevk ile tahsil ediyorlar. Bizim gençliğimizden de, onlar gibi, bu hususta biraz feragat ve kanaat bekler ve onlara Türkiyat ve bunun bir şubesi olan Fince ve Macarca ile de uğraşmayı ehemmiyetle tavsiye ederim*” (Yazıksız, 1930; 57-60).

Bunlar gibi tarih adına pek çok önemli kitap ve makale yazmış Necip Asım Beyin Türk dili üzerine de pek kıymetli eserleri vardır. Bunlar, Türk dilinin tarihi gelişimi ve kökenleri konusundaki çalışmalara kaynaklık edecek düzeydedir. Necip Asım dille ilgili eserlerinde, aruz vezninden vazgeçilerek hece veznine geçilmesini ve milli bir veznin oluşturulmasını, Türkçenin sadeleştirilerek halkın diline yaklaşılmalarını savunmuştur. O, eski Türkçe ile yazılmış metinleri de inceleyerek eski Türk yazısını ve alfabetini aydınlatmaya çaba göstermiştir.

“Kitab” isimli eserinin başında Necip Asım, öncelikle II. Abdülhamit’i övmüş daha sonra ise kitaplara olan düşkünlüğünü dile getirmiştir. Necip Asım, kendisine ait iki kütüphane dolusu kitabı olduğunu belirtmiş, kitabının ilerleyen sayfalarında ‘yazı’, ‘alfabe’, ‘harf’, ‘kâğıt’, ‘papirüs’ başlıklı yazılar kaleme almıştır (Asım, 1311). Bilindiği gibi o dönemde eserlerin başına padişaha övgü dolu mukaddimeler yazmak bir gelenektir. Bundaki amaç bazen padişahın mükâfat almak olabilirken bazense yalnızca o dönemde geleneğe uygun bir davranış olarak yapılabilirdi. Necip Asım Beyin amacı da alışılmış kalıplarla bir eser vermek olabilir. Böyle değilse yani Necip Asım Bey övgüsünde samimi ise bu durum daha sonradan değişmiş Necip Asım Bey Abdülhamit yanlısı tavrından vazgeçmiştir. Çünkü bilindiği üzere kendisi Atatürk zamanında üç dönem Erzurum milletvekili yapmış biridir. Necip Asım Beyin amacı ne olursa ideolojik olarak hangi tarafa yakın olursa olsun bu onun eserinin öneminden hiç bir şey kaybettirmez.

Şüphesiz Necip Asım denince akla gelen en önemli eserlerin bir tanesi “Orhun Abideleri”dir. Türkiye’de Göktürk harflerini ilk kez tanıtan ve Orhun Abidelerini ilk yayınlayan Necip Asım’dır. Necip Asım’ın yayınladığı Orhun Abideleri adlı eser, hem Kül Tigin ve Bilge Kağan bengu taşlarının metin ve tercümelerini, hem de Orhun Türkçesinin gramerini içermektedir (Ercilasun, 2005: 157). Necip Asım, Orhun Abidelerini yazma amacının Türklerin medeniyetten mahrum, yıkıcı bir millet oldukları görüşüne son vererek, Türklerin zengin bir tarihi mirasa ve medeniyete sahip olduklarını delillerle ispat etmek olduğunu vurgulamış ayrıca Türk-Çin Münasebetleri ve Türk Tarihi hakkında bilgiler sunmuştur.

SONUÇ

19. yüzyılda tüm dünyayı etkisi altına alan milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti üzerinde de etkisini göstermekte gecikmemiş, milliyetçilik düşüncesi, yabancı, unsurların bağımsız olma çabalarında önemli bir rol almıştır. Söz konusu hareketlere rağmen imparatorluğun Türk unsurunda böyle bir davranışa daha geç bir dönemde rastlanmıştır. Buna neden olan ana etkenler, imparatorluğun temel unsuru olan Türklerin devletin varlığını güvence altına alma düşüncesi ve sahip olunan ümmet yapısının etkisi olmuştur. Bunlar Türklerin milliyetçilik fikrine yönelmesini geciktiren sebepler arasındadır.

Tarih bir milletin hafızasıdır ve toplumlar gelecekte de yaşayabilmek için bu hafızayı canlı tutmak zorundadır. Necip Asım, devleti yıkılıştan kurtarmayı amaçlayan Osmanlıcılık ve İslamcılık siyasetlerinin başarısız olmasından sonra kimsenin Türk kimliğine sığınmayı aklına getiremediği bir dönemde bunun farkına varıp Türk milliyetçiliği fikrine yönelmiştir. Öyle ki henüz çocuk yaşta iken Araplardan gördüğü ayrımcılık ve sonrasında çevresindeki insanların Türk kimliğini reddeden tavrından etkilenen Asım, İslam öncesi Türk kimliğini, Türk dili ve kültürünü ortaya çıkarma yoluna girmiştir. Türklerin kökenlerini, diğer medeniyetlere katkısını, Türk tarihinin gelişim sürecini İslamiyet’ten öncesi ve sonrasını bütüncül bir bakış açısı ile ortaya koymuştur. Necip Asım Bey Türk tarihinin Osmanlıları’na dayandırıldığı bir devirde Osmanlı Devletinden önce de çok güçlü Türk Devletleri kurduk demeyi başarmıştır.

Necip Asım Bey, hem Osmanlı’nın son dönemine hem de Cumhuriyetin kuruluşuna tanıklık etmiş bir aydındır. Düşünceleri ile yeni Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasında da etkili olmuştur. Kendisi askeri ve sivil olmak üzere farklı görevlerde bulunmuştur. Dârülfünûn’da hocalık yapmış ve Mustafa Kemal Atatürk gibi yetiştirdiği birçok öğrenci ile Türkiye Cumhuriyetinin gerek kültür, gerek bilim, gerekse siyasi hayatına mühim katkılar yapmıştır. Milletvekilliği yapmış, Cumhuriyetin kuruluşunda rol almıştır. Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazmış, milli bir kültür oluşturmak adına önemli eserler bırakmıştır. Çalışmamız ile Necip Asımın Türk Dili, Türk Kültürü ve Türk Tarihi konularına hâkim olan bakışı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Necip Asım Bey’in eserleri bugün Türk milliyetçiliği üzerine yapılan çalışmalara kaynaklık edebilecek kadar değerlidir. Bir ilke imza atarak Orhun yazıtlarını ilk kez Türkçeye çeviren Necip Asım Bey için Türk milliyetçiliğinin kurucusu tabiri yanlış bir niteleme olmayacaktır. Kendisinin Türklük ruhunun unutulduğu o günlerde Türk Dili ve Türk Tarihine ilgi uyandırmak için ve tarihte Türklerin çok mühim bir yere sahip olduğunu göstermek için verdiği çaba, bugün saygı ve minneti fazlasıyla hak eden hizmetlerdir.

KAYNAKÇA

- AKÇURA, Y. (1981). *Yeni Türk Devletinin Öncüleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- AKÇURA, Y. (2009). *Türk Yılı 1928*, (A. Tekin, A. Z. İzgöer, Haz.) Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- ANONİM, (Şubat 1955). Necip Asım Ölümünün 20. Yılı Münasebetiyle, *Türk Yurdu*, Sayı 241, s.s. 601.
- ANONİM, (2002). Necib Asım, *Türk Yurdu*, Sayı 24, s.s. 600.
- ARSLAN, A. (2004). Mustafa Kemal Atatürk'e İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Tarafından Fahri Müderrislik Unvanı Verilmesi, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, Yıl 3/ Sayı 5, s.s.13-24
- ASLANAPA, O. (1983). *İstanbul Üniversitesi, C.1*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- DİLAÇAR, A. (Mart 1960). Necip Asım Balhasanoğlu, *Türk Dili Dergisi*, Yıl 18, C. XIX, Sayı 210, s.s. 805-807.
- DÖLEN, E. (1985). Tanzimat'tan Cumhuriyete Bilim, *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi, C.1*, (s.s. 535-538), İstanbul: İletişim.
- ERCİLASUN, A. B. (2005). *Türk Dili Tarihi*, Ankara: Akçağ.
- EREN, H. (1977). Necib Asım, *Türk Ansiklopedisi*, Ankara: Milli Eğitim.
- GÖKALP, Z. (2012). *Türkçülüğün Esasları*, (İ. Acar, Haz.) Balıkesir: Liva.
- İHSANOĞLU, E. (2010). *Darülfünun, C.1*, İstanbul: Mas.
- İZBUDAK, V. Ç. (2010). *Hatıralarım*, İstanbul: Türkiye.
- KARPAT, K. (2013). *Ortadoğu'da Millet, Milliyet, Milliyetçilik*, İstanbul: Timaş.
- KARA, M. (2001). İzbudak Veled Çelebi, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.23*, (s.s. 503-505) İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- KÖKTÜRK, M. (Mart 2012). Milliyetçi Düşüncenin Dünü ve Bugünü Üzerine, *Türk Yurdu*, C.32, Sayı 295, s.s. 324.
- KÖSOĞLU, N. (1999). Milliyetçilik ve Türk Milliyetçilik Fikrinin Doğuşu, *Türk Yurdu*, C.19, Sayı 131-141, s.s. 321.
- KUSHNER, D. (2009). *Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu*, (çev. Ş. S. Türet ve R. Ertem ve F. Erdem) İstanbul: Kesit.
- KURAN, E. (1999). Dünyada Milliyetçiliğin Doğuşu ve Gelişmesi, *Türk Yurdu*, C.19, Sayı 139-141, s.s.118.

ORAL, M. (2002). *İmparatorluktan Ulusal Devlete Türkiye’de Tarih Anlayışı*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ORKUN, H. N. (1977), *Türkçülüğün Tarihi*, Ankara: Köymen.

ORTAYLI, İ. (2008). *Tarihimiz ve Biz*, İstanbul: Timaş.

ORTAYLI, İ. (2011). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: Timaş.

SARINAY, Y. (2008). *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları*, İstanbul: Ötüken.

ŞAYLAN, G. (1983). Milliyetçilik İdeolojisi ve Türk Milliyetçiliği, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.7, (s.s. 1945) İstanbul: İletişim.

ŞAPOLYO, E. B. (İkinci Kanun 1936). Necip Asım, *Ülkü*, Cilt 6, Sayı 35, s.s. 341-342.

TİMURTAŞ, F. K. (1960). Büyük Türkçü Necip Asım Yazıksız, *Türk Yurdu*, Cilt 2, Sayı 291, s.s. 46-48.

UÇMAN, A. (2006). Necip Asım Yazıksız, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.32, (s.s. 493) İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

YETKİN, Ç. (yok). “Yaşar Okuyan Makalesi”, *Milliyetçilik Neden Şimdi?* Antalya: Müdafai Hukuk.

YAZIKSIZ, N. A. (1311). *Kitab*, Konstantiniyye: Matbaa-i Safa ve Enver.

YAZIKSIZ, N. A. ve ARİF, M. (1335). *Osmanlı Tarihi*, İstanbul: Matbaa-i Orhaniye.

YAZIKSIZ, N. A. (1930). Türklük ve Türkçülük İzleri, *Türk Yurdu*, Cilt 4-24, Sayı 29, s.s.57-60.

YAZIKSIZ, N. A. (2001a). Türklük ve Türkçülük İzleri, *Türk Yurdu*, C.24, Sayı 29, s.s. 57-60.

YAZIKSIZ, N. A. (2001b). Moğolların Türklüğü Meselesi, *Türk Yurdu*, C.9, s.s.201-204.

YAZIKSIZ, N. A. (2002). Kilis Ocaklarıyla İlgili İki Hasbihal, *Türk Yurdu*, C.12, s.s. 172.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Emekli Sandığı Arşivi Kaynakları;

3. Dönem Tutanakları, “Paranın Kıymetinin Artırılması Hususunda Sözleri” Cilt 2, Birleşim 37, sayfa 205 / Cilt 4, Birleşim 78, sayfa205 / Cilt 12, Birleşim 66, sayfa 45 / Cilt 2, Birleşim 30, sayfa 38 / Cilt 24, Birleşim 22, sayfa 41.

4. Dönem Tutanakları “Bütçe Konuşmaları” Cilt 8 / Birleşim 52 / sayfa 271 / Cilt 2, Birleşim 11, sayfa 53.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 62 Temmuz – Ağustos 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

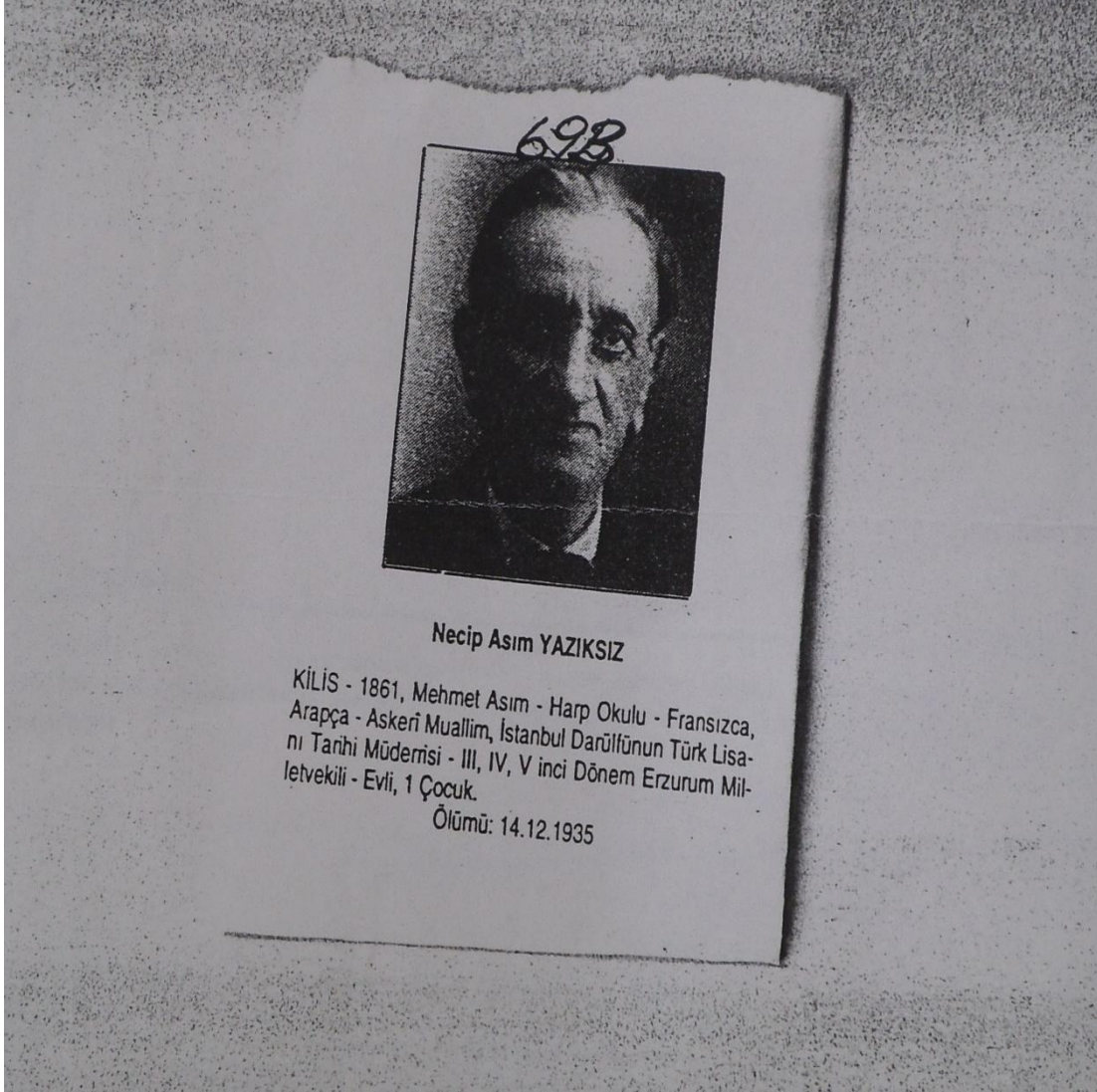

4. Dönem Tutanakları “İstanbul Darülfünunu Hakkında Sözleri” Cilt 8, Birleşim 52, sayfa 271.
 4. Dönem Tutanakları “Bazı Gazetelerin Takip Ettikleri Neşriyat Tarzı Hakkında Hükümetçe Ne Tedbir Alındığına Dair Sözleri” Cilt 3, Birleşim 22, sayfa 22.
 5. Dönem Tutanakları “Meclisin Açılması Münasebeti ile Sözleri” Cilt 1, Birleşim 1, sayfa 2.
- Türk Parlamento Tarihi, T.B.M.M. 3. Dönem- 4. Dönem- 5. Dönem (1927-1931) Üyelerin Özgeçmişleri, T.B.M.M. Yayınları, No:10.
- Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Arşivi (ESA) “A0047945” numaralı Necip Asım Yazıksız’a Ait Emeklilik Sicil Dosyası.

EKLER

EK 1: Necip Asım Yazıksız bakınız; Emekli Sandığı Arşivi 22617 numaralı Necip Asım Yazıksız Dosyası 69B numaralı belge.

EK 2: Ölüm Belgesi bakınız; Emekli Sandığı Arşivi 22617 numaralı Necip Asım Yazıksız Dosyası.

— 9 —

1. Vefat eden şahsın hüviyeti

1 — İsmi? *Necip (Erzurum Sayları)*

2 — Pederinin ismi? *Asım*

3 — Şöhreti? *Bal Hasan oğlu (yazıkçı)*

4 — Rütbesi? *Albay*

5 — Kazası, köyü, nahiyesi, hane No. *Antep Vilayeti, Kilis Kazası*

6 — Sureti vefatı? *Ecelikle*

7 — Vefat eden şahsın muvazaf veya Mütakaid olduğu? *Mütakaid*

A - Şehiden mi?

B - Hastalıktan ise hangi hastalıktan? *zatüree-den*

C - Vefat tarihi ve mahalli? *13/12/75 Moda Bostan Sokak
22 = 15*

D - Vefatına dair rapor ve icop ederse vesika bağlanacaktır.

Dikkat :
Mütakaiden vefat edenlerin beyannameleri Askerlik Şubeleri tarafından bu tahkikat dosyasına bağlanacaktır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 62 Temmuz – Ağustos 2017

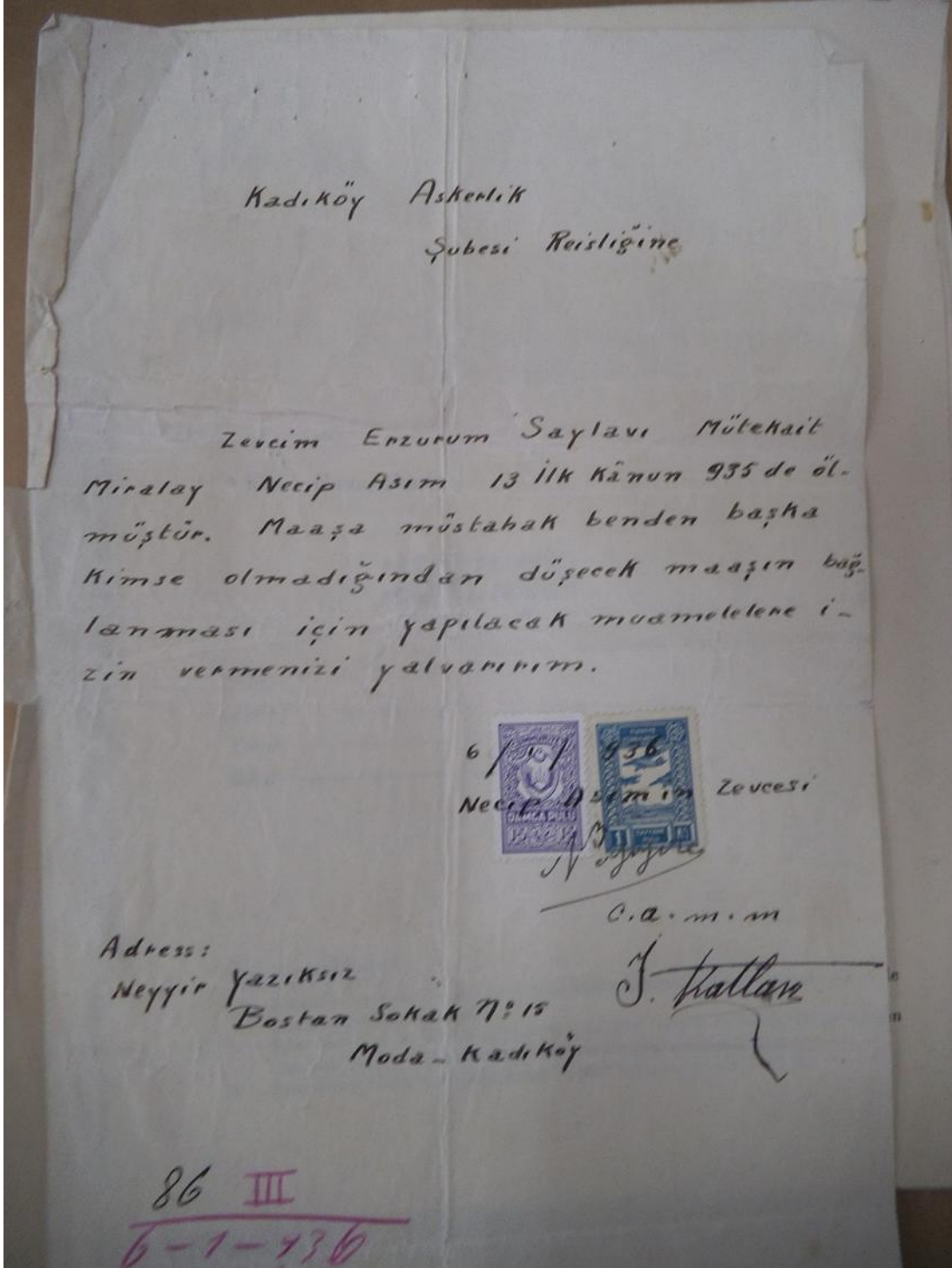
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

EK 3: 06.01.1936 Tarihli Eşi Neyyire Hanımın Maaş Talebi bakınız; Emekli Sandığı Arşivi
22617 numaralı Necip Asım Yazıksız Dosyası.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 62 Temmuz – Ağustos 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

EK 4: Ailenin Necip Asım Bey'in ölümünden sonraki Nüfus Kayıt Örneği bakınız; Emekli Sandığı Arşivi 22617 numaralı Necip Asım Yazıksız Dosyası.

* Bu belge faksa cevap verirken kullanıldığı takdirde zaks talep formunun seri ve numarasını yazınız. → Seri ve No:

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ				İl	İlçe	Mahalle/Köyü	Cilt No	Sayfa No	Kütük Sıra No	
Sıra	Düey Sıra No	Yakınlık Derecesi	T.C. Kimlik No	Adı Soyadı	Hale Adı	Ana Adı	Doğum Yeri ve Tarihi	Medeni Hali	Tecvil Nedeni ve Tarihi	Olaylar ve Tarihler
1	1	E		Osmantopuzade Necip YAZIKSIZ	Asım	Gülzah	Kilis 1297	Evlü	2. Evöl 1927	Ölüm : 14.12.1935. Evlenne : Boşanma :
2	2	K		Hatice Neyyire YAZIKSIZ	Aziz	Fatma	İstanbul 1289-1290	Dul	7	Ölüm : 03.03.1951 Evlenne : Boşanma :
3	3	K		Fatma Erten YAZIKSIZ	Mehmet Asım	Hatice Neyyire	Osmanye Mart 1924	Evlü	1. Evöl	Ölüm : 1927 Evlenne : Boşanma :
				Fatma Erten Sagılı	Üsküden Hüko İlmi ile	Hakınlı evlat olmuştur.	OS. Ekin	1927	1927 ve 1929/1046	Evlenne : Boşanma : Ölüm : Evlenne : Boşanma : Ölüm : Evlenne : Boşanma :

AYIKLAMALAR : (Bu bölüm yeterli olmadıği takdirde, formun arkası yörü kullanılabilir.)

1) (Vc) kişinin kaydı kütüğüne uygundur.

2) İşbu nüfus kayıt örneği ... DAKKEMERİC ibraz edilme üzere düzenlenmiş olup, başka amaçla kullanılmaz.

Yetkilinin Adı, Soyadı, Unvanı, Tarih
22.02.1995 .

Sevim GÖK

3720.

Paraf

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 62 Temmuz – Ağustos 2017

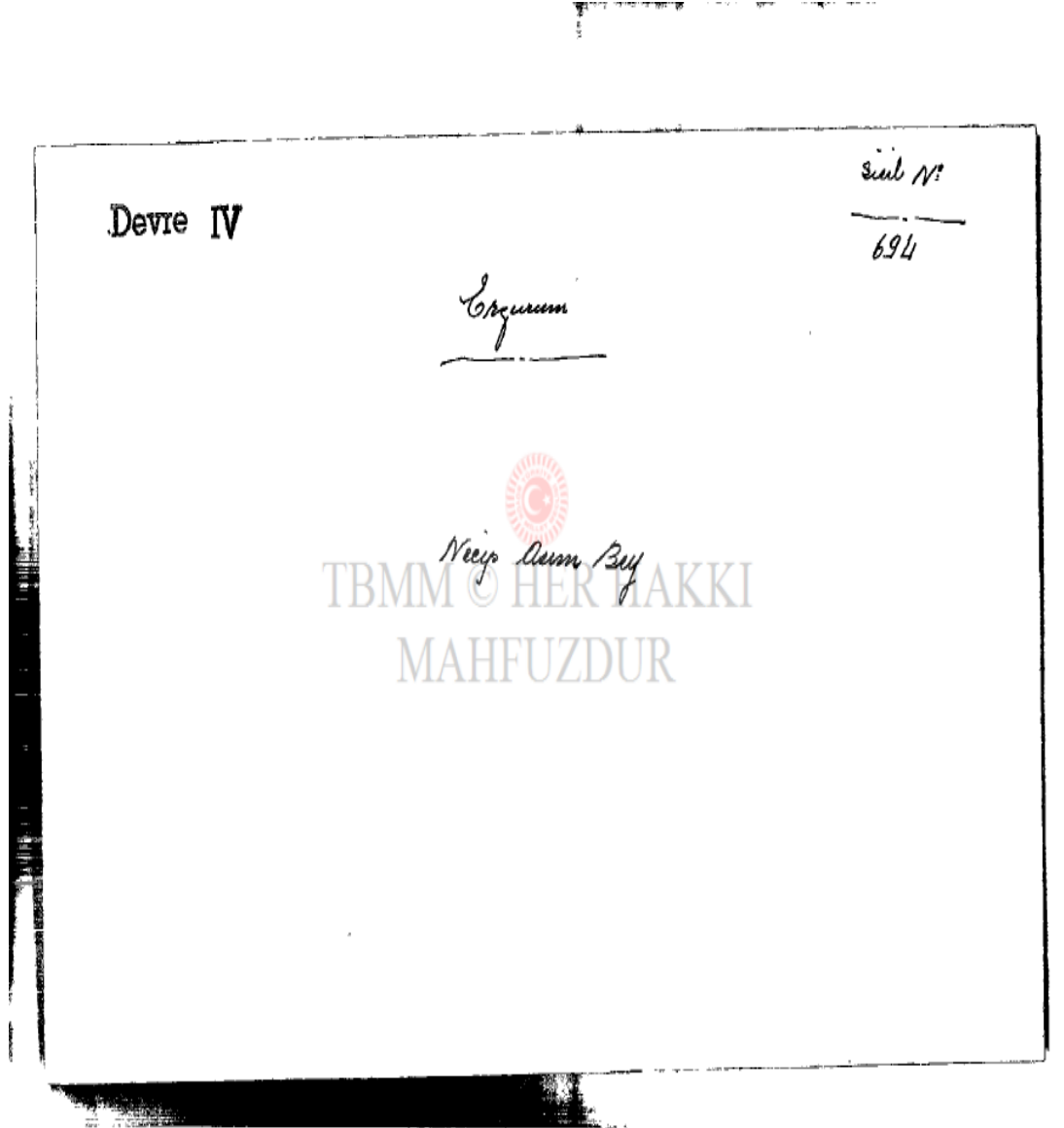
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

EK 5: T.B.M.M.'den Necip Asım Bey'in 4. Dönemde Milletvekilliği yaptığını gösteren belge bakınız; Türk Parlamento Tarihi, T.B.M.M. 4. Dönem (1927-1931) Üyelerin Özgeçmişleri, T.B.M.M. Yayınları, No:10.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 62 Temmuz – Ağustos 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

EK 6: Necip Asım Bey'in Tercüme-i Hal'i bakınız; Türk Parlamento Tarihi, T.B.M.M. 4. Dönem (1927-1931) Üyelerin Özgeçmişleri, T.B.M.M. Yayınları, No:10.

24

T. B. M. M. Azayı kiramına mahsus muhtasar tercüme-i hal varakası

İstihpat dairisi	<i>Erzurum</i>	Esri	<i>Türk tarihi, Akın hatıraları, Akın, emni hatıra, Türk askeri hayatı, Akın eserleri, muhtasar</i>
İsmi	<i>Necip Asım B.</i>	İsmi unvanları	<i>Parlamenton müderrisi</i>
Aile ismi	<i>Baki Hasanoglu</i>	Meşak ve meşakiyeti	
Halkası ve anı- sın ismi	<i>Mehmed Asım B. Nispet H.</i>	Halkı olup olmadı ve kaç türde halkıdır	<i>Solayim bu terzimin dört yıldızın var</i>
Halkası yer	<i>Rehis</i>	İstihpatın evvel anı- sı meşakiyeti	
Östihpat yer	<i>Yokauluk, Aukarra</i>	Memar dögün istihpatın evvel anı meşakiyeti	<i>Rehis</i>
Halkası tarih	<i>1277-1881</i>	İstihpat meşakiyeti tarihi	
Tahsil	<i>Mekteli harbiye</i>	Kaç yıl ile evvel istihpat olmadı	
Halkı dil	<i>Fransızca, arapca, uygur Çirokayca</i>	Halkatın meşakiyeti ile meşakiyeti meşakiyeti meşakiyeti	
Nece ile anı- sı	<i>Türk tarihi ve dili</i>	Nece ile anı- sı tarihi	

ERZURUM
NECİP ASIM BEY
Devre-4
Sicil-694

T.B.M.M. ÜYELERİNİN MAHİFÜZDÜR

Tokardaki kuyumet terçüme-i halim için kütübe . Yokta vatan himmeti ol
mak üzere Balkan harbine müfrezesi komandanlığı ile iştirak ettiğini , Selanik
to Tümen ve Ali Nadir gibi bavin komandanların emri altında ve İsmet Paşa ile
bir çok sayıda sebatim ile sefir edildiğini ilâve etmişimdir .

Erzurum meşakiyeti
Necip Asım

Adres

Mevki

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 62 Temmuz – Ağustos 2017

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

EK 8: Necip Asım Bey'in T.B.M.M. de dosyasının kapandığını gösteren belge bakınız; Türk Parlamento Tarihi, T.B.M.M. 5. Dönem (1927-1931) Üyelerin Özgeçmişleri, T.B.M.M. Yayınları, No:10.

Devre: **5** **136**

İntihab dairesi
Türk Dünyası

İsmi: *Necip Asım*

Kutu numarası
21

"İldü"